

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejemani velja:

Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za jeden mesec 1 gl.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserate) v sprejema upravnništvo in ekspedijta v „Katoli. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-števil. 74.

Štev. 51.

V Ljubljani, v petek 3. marca 1899.

Letnik XXVII.

Rajše v nemško morje, nego v slovansko mečvirje.

Nemci so vedno v skrbeh za svoje zaveznike. Znanj je, kako se potegujejo za svoje sorodnike v Avstriji, katerim hočejo na vsak način ohraniti hegemonijo nad Slovani, a še posebno so jim k srcu prirasli Mažari, s katerimi mislijo na Avstro-Ogerskem za našo državo tako nevarne osnove izvajati. Nemci dobro vedo, da Mažar med vsemi narodi najhuje mrzi Slovana, ker misli, da mu je le-ta najnevarnejši protivnik pri ustvarjenju njegove najmileje ideje: velikomažarske države. V zadnjem času, ko je na Ogerskem besnela politična borba, je bilo Nemcem težko gledati, kako se ta njegov najmilejši zaveznik sam med seboj gonobi, ter mu je pošiljal svet za svetom, da se strezni in pomiri, kajti oslABLJENA Ogerska ne bi mogla izvajati na iztoku one naloge, kakoršna jej pripada. Razven tega pa je potrebno, da je Ogerska složna radi dogodkov v Avstriji, kjer Slovani vedno bolj napredujejo in si katoličanstvo vedno bolj pomaga. V »Frankfurter Zeitung« je opisal nekdo ta pokret v Avstriji ter ga proglasil za Mažare kot vrlo nevarnega. Mažari se morajo otresti Slovanov in katoličanstva, če se hočejo vzdržati, zagadel je neobhodno potrebno, da se oklenejo Nemčije, od koder jej ne preti nobena nevarnost v narodnostnem pogledu, a v verskem morejo dobivati le podporo od protestantske Nemčije. Ta sirenski glas je za Mažare zares zamamljiv; s pomočjo Nemčije bi se mogel mažarski narod povzdigniti, mislijo si oni, pa se zagadel zares nje oklepajo že toliko let gotovo ne na korist celokupne države in tudi ne same Ogerske. Avstrija mora prej ali slej postati federativna država, če se hoče vzdržati; v tem državnem sistemu morajo priti tudi Slovani do svojih pravic, a Nemci ne zgube nič drugega, nego dosedanjo njihovo krivično hegemonijo. Slovanski pokret v Avstriji ne pomeni tedaj nič drugega, nego borbo za pravico.

Toda Nemci so proti pravici ter nočejo dopustiti, da jim bode sodržavljan Slovan jednako-praven, in v to borbo proti pravici vabijo tudi Mažare, ki doma na Ogerskem še huje ravna s slovansko rajo, nego Nemec s svojo. Mažar dobro slutí, da z uvedenjem federalizma v Avstriji odzvanja tudi njegovej hegemoniji, ki je pa ravno tako krivična, kakor ona njegovega zaveznika ter se mora sčasoma tudi odstraniti. A kaj se zgodi z Mažarom? Je li ga more zveza z nemško državo vzdržati v krivični hegemoniji? In so li nemške obljube iskrene, s katerimi se Mažari vabijo v nemški tabor? Mi ne verujemo, da bi jih hoteli Nemci izpolniti. Če omenjeni nemški časopis nagovarja protestantske Nemce, naj se naseljujejo na Ogerskem, da podprejo Mažare v borbi proti slovanstvu, gotovo ne misli iskreno in pošteno za Mažare, a še manje je pa iskrena ona izjava, po katerej omenjeni časopis trdi, da to nič ne pomeni, če se ti naseljenci pomažarijo. Taka izjava je že sama po sebi slepilna, ker se naseljeni Nemci že sami od sebe ne dajo pomažariti ter se neprenehoma boré proti mažarski šoli. A

Mažar vendar drži z Nemcem proti Slovanu ter se poslednjega huje boji nego prvega in ga tudi bolj sovraži.

Poznat je oni odgovor mažarskega političarja Somšica pokojnemu Račkiju, ko mu je le-ta dokazoval, da Slovani Mažarom niso tako nevarni, kakor Nemci: »Če se moramo že Mažari potopiti, potopimo se rajše v nemškem morju, nego v slovanskem mečvirju.« In tega mnenja so še dandanes Mažari. S Slovanom se noče na noben način sprijateljiti, nego jih mrzi do skrajnosti; a Nemec ga še podpihuje ter mu predočuje veliko nevarnost, ki mu preti od Rusije. In vendar je ravno Nemec Mažaru najnevarnejši sovražnik, njega bi on ravno tako rad pod sebe spravil, kakor sosodne avstrijske Slovane. Zdaj ga še mami v svoj tabor, ker bi rad z njegovo pomočjo zaustavil pokret v Avstriji. Ponuja mu celo svoj okoreneli protestantizem, češ, da se bode mogel le z njim vzdržati proti katoliški Avstriji in pravoslavni Rusiji, ki prežita na Mažare. Kar se Rusije tiče, se ravno zdaj Mažari nje ne trebajo bati, ker želi živeti z Avstrijo v prijateljskih odnosih, a kar se tiče katoliškega pokreta v Avstriji, le-ta ne more Ogerskej škoditi, marveč koristiti. Dobro je znano vsem, kam so doveli dosedanji protestantovski duhom navdahnjeni ministri ogersko državo. In nobeden ne sme trditi, da so imeli prav, kajti na Ogerskem je vendar velika večina prebivalcev katoliške vere in oni imajo pravico zahtevati, da se v njihove verske zadeve ne mešajo protestanti in židovi, ki so ravno po zvezi s protestanti postali gospodarji na Ogerskem. A kaj se godi v zemljah, kjer gospodari žid, je žalibog le predobro poznata stvar.

Protestantizem, ki ga ponujajo Nemci Mažarom kot neko sredstvo v borbi proti Slovanstvu, ni se obnesel do zdaj še nikjer, a ne bode rešil tudi Mažarov preteče jim propasti, ne od Slovanov, nego od samih Nemcev in tudi njih samih, če se ne poprimejo zdravih in pravičnih načel, na katerih sloni vsaka družabna uredba, pa tudi države.

Nadjeti se je, da tudi na Ogerskem krenejo stvari na bolje, ker je sedanjí ministerski predsednik katolik ter se bržkone dobro započeti katoliški pokret ne bode zaustavil, marveč le razširil, da se zatre po vsem Ogerskem močno razširjeni lažiliberalizem, potomec tako hvaljenega protestantizma, ki se ponuja iz Nemčije kot neko čarobno sredstvo za prepored narodov, premda je dokazano, da je tudi že na samem Nemškem že zdavnej dogospodaril.

Politični pregled.

V Ljubljani, 3. marca.

O zasedanju češkega deželnega zbora pišejo »Narodni Listy« mej drugim sledeče: Vse okolnosti govore za to, da se snide češki deželni zbor šele v aprilu in sicer po velikonočnih praznikih, in sicer ne glede na vseh konferenc nemških strank. Ni nam treba prikrivati, da je bil to že prvotni načrt Thunove vlade. Že tedaj se je glasil odgovor na vprašanje, kedaj se snide češki

deželni zbor, da se snide, kakor naglo mogoče, najpozneje pa po Veliki noči. Kako dolgo bo trajalo zasedanje, ni še določeno. Govori se, da dva meseca, toraj štirinajst dni ali prav za prav le jeden teden dalje, nego sicer, akoravno je dela mnogo več nakopičenega. Nadalje piše ta list: Ako Nemci sedaj ne gredo v deželni zbor, v teku jednega meseca tudi ne pojdejo. Vlada bo pokazala le veliko svojo slabost, ako se bo vdala nemški brezozirnosti. — Sploh radikalna mladočeška struja ni zadovoljna z dosedanjim postopanjem osrednje vlade in preti že z opozicijo, ako se v kratkem ne odloči za zahteve češkega kluba. Seveda ti moške niso v večini in se klub tako kmalu ne bo vdal zahtevam radikalne struje, toraj, kakor je rekel posl. Herold, ne pojde v opozicijo, pač pa bodo češki poslanci vedno glasneje ponavljali svoje zahteve, dokler ne dosežejo vsaj deloma svojega smotra.

Vstop krščanskih socialcev v večino.

V zadnjem času so nekateri liberalni listi opetovano poročali, da se vrše pogajanja mej zastopniki desnice in mej poslancem princem Liechtensteinom glede vstopa krščansko-socialne stranke v državno-zborsko večino, ki bi se tako preosnovala, da bi Čehov in Jugoslovanov ne bilo v njej. Sedaj pa izjavlja glavno glasilo te stranke dunajska »Reichspost«, da je to poročilo popolno izmišljeno, ker se v stanovanju princa Liechtensteina sploh niso vršila nikaka pogajanja in tudi drugod ni bilo nikakih razgovorov. — To je bila toraj le goreča želja nemških liberalcev, ki vedo, da ne pridejo nikdar več na konja, ako se ne ustanovi večina brez Čehov.

Princ Jurij »krščanski knez«. Iz Aten prihaja poročilo, da bo narodna skupščina z dvetretjinsko večino vsprejela iz 109 členov obstoječi načrt za krečansko ustavo. Z navdušenjem je bila vsprejeta določba, da se nadkomisarju podeli naslov »krečanskega kneza« z dostavkom, da sme knez neomejeno izvrševati knežje pravice. Po daljši debati je bila vsprejeta določba, da odpade na vsakih 6000 volilcev jeden poslanec in bo toraj narodna skupščina štela 45 mož. Brez debate pa je bila vsprejeta določba, da so od pasivne volitve izključeni uradniki, obč. funkcionarji, vojaki in duhovniki.

Kriza v Španiji. Poleg splošne krize, ki traja v Španiji, odkar je sklenjen mir z Amerikani, provzročila je špansko-ameriška mirovna pogodba še ministersko krizo, ki je bila kajpada v sedanjih razmerah neizogibna. Ministerski predsednik Sagasta je, uvideč skrajno neugoden položaj v španskem parlamentu, vložil ostavko celega kabineta ter svetoval kraljici, naj razpusti sedanjí parlament. Ob enem ji je pa tudi svetoval, naj se posvetuje z raznimi političnimi voditelji. Kraljica se je res že posvetovala z raznimi političnimi osebami, kakor s predsednikoma senata in zbornice, s prejšnjim zborničnim predsednikom Vidaljem, nadalje z Martinez Camposom in Azcarago, toda odločila se še ni niti za razpust, niti za sprejem Sagastove ostavke. Ako se kraljica ne odloči za razpust parlamenta in vsprejme ostavko Sagastovega kabineta, ima največ nade Francisco

Silvela, vodja konservativne stranke, ki bi brez dvoma sestavil konservativno ministerstvo. — Ta mož se je baje izjavil, da je voljan prevzeti vodstvo vlade, ter je že tudi nekako razvil svoj program. Pred vsem hoče asanirati sedanje nezdrave finančne razmere. Toda zelo dvomljivo je, da bi se posrečilo komu v tem oziru doseči kak uspeh, kajti v državi je vse preveč zavoženo in bo treba še mnogih del in poskusov, predno bo dežela rešena iz krize, v kateri se sedaj nahaja. Sicer se pa gre sedaj samo za to, da se odobri čim preje mirovna pogodba, in to bo dosegel le tisti, ki bo imel največ vplivnih mož na svoji strani.

Cerkveni letopis.

Ave Leo!

(Dalje.)

2. Papež Leon XIII. je tudi vrhovni učitelj! Vrhovno učeniško službo vršiti v sedanjem času je težje nego sploh kedaj. Saj ni nobene resnice več, katere bi besni kritiki s svojim kritičnim nožem ne skušali razmesariti in zavreči. Saj ni več véde, od geologije do filozofije, od zgodovine do astronomije, ni več stvarce od mastodona do najmanjše žabice v mlakuži, katere bi se neverni učenjaki ne posluževali kot kolesca v peklenem stroju, s katerim skušajo skalo sv. Petra razstreliti. Duh negacije je vse prošnil; vse pozitivno se skuša utajiti, zatreti. A kaj se namesto tega postavi, na to nihče resno ne misli. Modri Weber dobro označi to razdirajoče stremljenje modernih učenjakov (Dreizehnlinden, 360.)

»Die Zeit ist schwer; ehrwürdig
Heilige Satzung wird zur Fabel,
Recht zu Aberwitz; aus Trümmern
Baut der Wahn ein neues Babel;
Wild die Herzen, feil die Treue,
Gold und Macht die höchsten Götter...»

Dá, dá! Sedanj svet — nov Babilon! In v njem se zida, ne sicer z roko, pač pa z duhom, — babilonski stolp. »Pridite, sezidajmo si mesto in stolp, čegar vrh naj se neba dotika in storimo sloveče svoje ime«. (Gen. 11. 4.) »Pojdem na višavo oblakov; in enak bom Najvišjemu«. (Isai. 14. 14.) Taki so odmevi vseh teh glasov. Ker Boga utajiti ne morejo, dvignili bi se radi tje gori do njega, da bi ga vrgli raz prestol in se sami nanj vsedli. Vse duševne in telesne moči tvegajo, da vržejo Boga in tistega, ki je njegov namestnik na zemlji.

In kaj stori papež na vse to? On nima krvavega orožja, da bi ž njim strahoval uporne duhove; in ga tudi ne potrebuje. Kar je govoril svoje dni potrli prerok Jeremija tako bridko skušanemu izvoljenemu ljudstvu, tako pač se glasi sedaj užaljeni Leon XIII.: »Gospod je zbudil duha... in zoper Babilon gre njegova misel, da ga pokonča, ker Gospodovo maščevanje je maščevanje zaradi njegovega svetišča. Na babilonskih zidovih postavite bandero, pomnožite stražo, postavite čuvaje, napravite zasede, ker Gospod premišljuje in dela, kar je govoril zoper babilonske prebivalce«. (Jer. 51. 11. 12.) Njegovo bandero na »babilonskih zidovih« je sv. križ; on pomnožuje stražo pred svetiščem in razpošilja čuvaje do skrajnih mej zemlje prižigat luč sv. vere.

Ob njem kot vrhovnem učitelju so zadele vse moderne zmote na najodločnejši odpor. Zoper racionalizem poudarja nadnaravni značaj krščanstva; zoper revolucionarne komunistične ideje oznanjuje dolžnost pokorščine božji in človeški avtoriteti ter lastninsko pravico. Razkrinkal je spletke tajnih nevarnih sil, ki kakor krt pod zemljo rujejo zoper cerkev. Ker družabno in družinsko življenje razpada, druži je zopet skupaj z novimi ali sedanjim razmeram bolj prirojenimi družbami in bratovščinami, n. pr. bratovščina sv. družine, tretji red itd. Posegel je z vso enerģijo v razvoj delavskega vprašanja ter podal načrt, po katerem edino se more doseči srečen izid v blagor vsem navzgor in navzdol. Zaslužil si je po pravici ime »oče delavcev«. On je najboljši in najzvestejši zagovornik in prijatelj delavskih trpinov. Zato je vrgel med svoje duhovnike parolo: »Ven iz zakristije!« L. 1882 8. decembra je pisal španskim škofom, da so katoliška društva »auxiliariae cohortes catholico nomini provehendo« (»pomocne čete v razširjanje katoliškega imena«.) Ko je bil meseca junija l. 1895 škof iz Lolijske pri papežu in mu poročal, da v njegovi škofiji nekateri duhovniki mnogo store za prospeh katoliških društev, a dru-

gim, da se zdi to neizpeljivo in neoportunno, tedaj je papež vskipel in zaklical: »Ne ganejo se, ker nočejo delati. Kako more duhovnik reči, da to ni oportunno, kar jaz hočem, a pri vsem tem nadalje čitati sv. mašo«. Kmalu potem (8. avg. 1895) je govoril kardinalu Parochiju: »To je faktum, da ni še prave edinosti med vsemi dobrimi. Mnogi ne spoznajo, da se vera napada, da hoče sekta vse nadnaravno pokončati, da hoče vero iz src izdreti. Treba je ljudstvo prošniti s prepričanjem o nevarnosti, ki mu žuga, in ga na pravo pot spraviti«.

(Dalje sledi.)

Dnevne novice.

V Ljubljani, 3. marca.

(Gospod deželni predsednik ekscelenca baron Viktor Hein) obiskal je 1. marca ob dveh popoldne kmetijsko-kemično preskušališče za Kranjsko v Ljubljani in je vredbo tega zavoda natanko pregledal. Posamezne aparate in druge naredbe raztolmačil mu je ravnatelj dr. E. Kramer. Gospod deželni predsednik, katerega je spremljal c. kr. okrajni glavar dr. pl. H. Cron, se je mudil v zavodu skoraj dve uri ter se je izrekel o vredbi in vodstvu jako pohvalno.

(Repertoar slovenskega gledališča.) Jutri pride na oder po preteku dveh let zopet slavna Gounodova opera »Faust« (Margareta), katere libretto je posnet po Goethejevi drami I. del. Zanimanje za to opero je prav veliko, zlasti še, ker bo njena prva predstava v tej sezoni zajedno beneščna predstava gospoda M. Fedyczkowskega, ki deluje z največjo marljivostjo že štiri leta na našem odru v splošno zadovoljstvo.

(Iz Novega Mesta) 1. marca. Zadnjo soboto (25. febr.) nam je napravilo tukajšnje šolsko upravnništvo »Glasbene Matic« »glasbeni večer«, kakor jih menda tudi v Ljubljani nimate boljših. Glavni delež na vspehu imajo seve ptuji muziki gg. dr. Drachsler, Pavel Lozar, J. Junek in J. Proháčka iz Ljubljane in Bohuslav Lhotsky, stanujoč sedaj v Konjicah. Slednji, prvi goslar, je nastopil mesto obolelega Matičinega učitelja Vedrala, pa je izvršil svojo nalogo sijajno. Težke skladbe za gosli: Wieniavskija »Fantazija iz Fausta« in Ondrička »Češki plesi« vrele so mu točno in izrazovito izpod loka, pa vedel se je v Mozartovem kvartetu št. 21. D-dur prilagoditi igri prvoimenovanih treh umetnikov, dasi je imel samo jedno skupno vajo. Mogoče, da se dá igranje tega dvajsetletnega mladeniča še popolniti, a mi smo zelo zadovoljni, da ga slišimo še kedaj tako, kakor smo ga zadnji večer. — Omenjeni kvartet igral se je tudi eksaktno ter močno nas veselil, da sta poleg znanega izbornega čelista Juneka v lepem kvartetu tudi dva slovenska umetnika dr. Drachsler in Lozar. Pianist gosp. Matični učitelj Proháčka izvajal je točke kot solist i spremljevalec gosp. Lhotskyja krasno in točno, kakor po navadi. Domačim močem se ni bilo sramovati tujih umetnikov. Mešan zbor »Kritica« se je pel tako popolno, da bi ga sam M. Hubad z ljubljanskim zborom ne bil mogel izvesti dosti bolje; glavno zaslugo na tem ima nadarjeni in marljivi pevovodja gosp. Hladnik. Mladi glasovi bi se dali pač popolniti še s starejšimi pevci, katerih res ne umem, da ostajajo nemi, ko se glasi toli izurjen zbor! Pričakujemo, da se uglasijo vsa nesporazumljenja ter da slišimo pri tretjem večeru 24. t. m. vse prave pevce brez razločka, saj se ima takrat peti del krasne Dvorakove »Stabat Mater«. Solistinja gosposodičina M. Dolenčeva je s preciznim petjem častno rešila svojo nalogo, čeprav ni bila posebno pri glaslu. Čujemo, da misli zbor skupno z ljubljanskimi gosti i nekaterimi tukajšnjimi muziki proizvesti instrumentalno mašo o prazniku sv. Marije Device dne 25. t. m. — Ta misel je za »Glasbeno Matico« in »pevsko društvo« gotovo hvalna, saj lepo petje ni dopadljivo samo ljudem, ampak pred vsem Bogu, kateremu smo dolžni vso čast in hvalo! — »Matica« naj tako pokaže, da je vredna zanimanja, katerega po dosedanjem delovanju res zasluži. Pristavljamo, da želimo v prihodnjem koncertu videti več bližnjih sosedov, saj je čisti dohodek namenjen revnim dijakom, pred vsem dijaški kuhinji. Koncerti se zvrše še pred 10. uro zvečer, zamuda časa torej ni posebna, užitek pa ni nadomesten.

(Mesečni pregled.) Minoli mesec svečan je bil suh, mil in prijazen. Opazovanja na toplomeru

dado povprek v Celsijevih stopnjah: ob sedmih zjutraj — 1.0°, ob dveh popoldne 5.5°, ob devetih zvečer 2.3°, tedaj znaša srednja zračna temperatura 2.3°, za 2.5° nad normalom. — Opazovanja na tlakomeru dajo 737.08 mm kot srednji zračni tlak tega mesca, za 1.1 mm nad normalom. — Mokrih dnij bilo je 5, padavina, sneg in dež, znaša vsega skupaj 37.3 mm.

(Iz Zagorja na Pivki) dne 2. marca. Slavno uredništvo! Z ozirom na dopis z Osilnice ob Kolpi v »Slovenca« z dne 22. februarja t. l. uljudno naznanjam, da naš občinski predstojnik gospod Matija Fatur zaseda nepretrgoma županski stol že od 24. oktobra 1866 ter da se more smatrati zagorski župan starosto vseh kranjskih županov.

(Štajerske novice.) Č. g. Matija Zemljč, kapelan na Vuzenici, je zaradi bolezni stopil v začasni pokoj. Na njegovo mesto pride č. gosp. I. Ivanec, kapelan v Lučah. — Znani prijatelj barona Rokitskega, I. Ferk, je prestopil k starokatolikom. — V Mariboru so se v zadnji dobi množile dvojezične izveske, kar je gospodom pri Mariborčanki motilo mirno spanje. Zapretili so dotičnim lastnikom dvojezičnih izvesk, in res sta takoj izginili dve taki izveski. — Graško poštno ravnateljstvo razpošilja tudi za občinstvo namenjene razglase samo v nemškem jeziku. Treba je pritožbe na merodajnem mestu. — Kr. šol. svet v Vitanju je sklenil, da naj dež. zbor z ozirom na rastočo draginjo, kakor tudi na rastočo revščino kmetskega stanu zviša učiteljske plače tako, da z novimi bremenami ne bodo prizadeti najnižji in srednji stanovi. — V Vitanju je umrl najstarejši mož tamošnje župnije, M. Lendorfer, bivši kovač v tamošnji tovarni, star je bil 97 let. — Znani zgodovinar, č. gosp. M. Slekovec, je dobil nalog, da opiše v starinoslovskem in umetnostnem oziru vse zvonove lavantinske škofije. Delo naj se izvrši v petih letih ter izda v slovenskem jeziku.

(S Štajerskega.) Zadnjo nedeljo se je ustanovila v Laporjih podružnica podpornega delavskega društva v Celji. Bilo je ogromno ljudi zbrana, ki je z velikim oduševljenjem poslušal krasne govore gg. Rebeka, J. M. Kržišnika in dr. Karlovščaka. Navduševali so jih zlasti, naj se v kratkem ustanovi kmetiška zadruga. Ta se bode tudi prav kmalu ustanovila. Videlo se je, da je laporsko ljudstvo zelo zavedno, za kar gre posebna hvala kapelanu Srabočanu in g. veleposestniku Mlakarju.

(Poštne stvari.) Dne 1. marca t. l. odprla se je v Zdravšini, političnem okraju Gradiška, nova samostojna brzojavna postaja z omejeno dnevno službo.

(† Hugo Novljan.) V Pazinu v Istri umrl je 26. februarja P. Hugo Novljan, rojen v Višnji gori 1. aprila 1826, v mašnika posvečen 22. septembra 1849. Bil je ranjki v Pazinskem samostanu skorej 50 let in torej ni čudo, da ga je vse poznalo, mlado in staro in da so ga navadno kmetje zvali naš »Fugič« ali pa »Hugič«. Mnogo od njih je rado hodilo k P. Hugotu in gotovo ni bilo vse to brez dušne koristi; ne bode pretirano če omenimo, da marsikateri bi bil malo kedaj na svoje dušne potrebe pomislil, če ne bi bilo dobrega P. Hugona. Mnogo let je bil gimnazijalni profesor, dokler so še imeli očetje frančiškani šole, pozneje je bil večkrat gvardian in vikar. Koliko spoštovanja, ljubezni in hvaležnosti je ranjci užival med duhovnimi in posvetnimi — je pričal njegov pogreb. Prišla je velika množica iz mesta, kakor tudi iz okolice. — Na sprevodu, katerega je vodil ob azistenci 20 duhovnov monsig. Josip Orbanić, prošt in mestni župnik — videli smo deželnega poslanca dr. Trinajstiča, okrajnega glavarja Šorlija in načelnika mestne občine dr. Kuseliča, župnika z Iga g. Jakoba Dolenca, kateremu je bil ranjki stric. Dostojen je bil način, katerega je mesto Pazin izkazalo poslednjo čast možu, kateri je bil zvest služabnik božji. Počivaj v miru blaga duša — in naj ti bode zemlja tužne Istre lahka, kojo si tako goreče ljubil.

(Szell — deseti ogerski ministerski predsednik.) Od 17. febr. 1867, odkar ima Ogerska zopet lastna ministerstva, je Koloman Szell že deseti kabinetni načelnik. Prvi je bil grof Julij Andrassy od 17. februarja 1867 do 14. nov. 1871, potem grof Melhijor Lonyay do 4. dec. 1872, Jos. Szlavy do 21. marca 1874, Štefan Bittó do 2. marca 1875

baron Bela Wenckheim do 20. oktobra 1875, Koloman Tisza do 13. marca 1890, grof Julij Szapary do 17. nov. 1892, Aleksander Wekerle do 14. jan. 1895 in baron Banffy do 26. febr. 1899. Najdalje, celih 14 let, je vladal Koloman Tisza, najmanje, samo sedem mesecev, pa baron Bela Wenckheim. — Povprečno so vladali ministri po 3 leta in 7 mesecev. Bo-li Koloman Szell posnemal Kolomana Tiszo?

(Droboji na Ogerskem.) Od 1. 1892 do 1897 je sedelo v segedinskem držav. zaporu 500 dvo-bojevnikov, v Vacu 1. 1896 in 1897 pa 117. Vrh tega pa je bilo mnogo sabljačev, katerim so od-pustili kazen.

(Državni zbor v Kremžiru 1. 1849.) Pisatelj Bendzikiewicz v Krakovu je dognal, da je od 383 poslancev, ki so zborovali v Kemžiru, še 10 živih. Ti so: dr. Smolka, dr. Ziemialkowski, dr. Demel, dr. Kudlich, dr. Rieger, dr. Helfert, dr. Pražak, dr. Tomiček, dr. Tomek in rusinski kmet Vazilij Harmacy. Najstarejši je dr. Smolka (88 let), najmlajši dr. Kudlich (75).

(Trgovina z relikvijami nemških radikalcev.) Nedavno se je v neki graški kavarni prodal kos pulta posl. Wolfa iz državne zbornice za svoto 11 gld. 12 kr., ki je namenjena nekemu prusaškemu društvu. Velezanimivi kos lesa je pobral in vtaknil v žep neki nemški zaupnik povodom znanih kravalov v parlamentu ter ga prinesel v Gradec. Poprej so se že tudi prodajali kosi pulta posl. Türka in pa deli onega slovitega dežnika, katerega je gosp. Schönerer razbil na svojem pultu v čast nemškemu narodu.

(Okolu sveta v 33 dneh.) Ruski minister za promet, Hilkov, je v svojem predavanju razložil, da bode mogoče v 33 dneh pripeljati se okolu sveta, ko bode zgrajena velika sibirski železnica. Vožnja bi bila: Od Bremena do Petrograda 1½ dne, od Petrograda do Vladivostoka 10 dni, odtod s parobrodom do S. Franciška 10 dni, dalje z železnico do New-Yorka 4½ dne, in od New-Yorka do Bremena s parobrodom 7 dni, skupaj 33 dni. Sedaj traja najkrajša vožnja 66 dni.

(Suvarova stoletnica.) Te dni je bilo sto let, ko je ruski car Pavel grofa Aleksandra Suvarova postavil na čelo rusko avstrijske armade. Začetkom 1. 1799 je rusko-avstrijska armada proti Napoleonu štela 320.000 mož. Nastalo je vprašanje: kdo jej bode poveljnik? Nadvojvoda Karol je poveljeval drugemu delu avstrijske armade, nadvojvoda Josip je bil premlad, a vse druge avstrijske poveljnike je bil Napoleon že premagal. Avstrijski cesar Francišek se obrne na ruskega carja, naj pošlje »slavnega in hrabrega« Suvarova, ki je tedaj brez službe živel na svojem posestvu. Avstrijska vojska je že poznala slavnega generala. Car piše Suvarovu lastnoročno pismo, naj gre proti Napoleonu. Suvarov reče: »Ej, daleč, daleč gre ta dečko, treba ga ustaviti«, pomoli v svoji domači kapelici in gre v Petrograd. Car ga slovesno vsprejme ter reče: »Vodi vojsko po svojem, kakor hočeš«. Koncem februarja je bil Suvarov na Dunaju in 24. marca na bojišču.

(Upokojena kraljica.) Iz Marselja se poroča, da je ondi došla bivša kraljica na Madagaskarju, Ranavalo. Francoska vlada jej je odločila vilo v Algiru in 24.000 frankov letne pokojnine.

(Cvetlične kopelji) so se pariškim damam jako priljubile. Ne samo, da služijo koži kot »par-fum«, ampak »krepijo tudi in poživljajo telo, kakor kopelji v šampanjcu.« Dve vrsti taci kopelij so v navadi; prva takozvana »suha kopel« je zelo jednostavna in obstaja v tem, da se sedi jedno uro v s cveticami napolnjeni segreti kopeljni posodi; druga pa obstaja v tem, da se veliko cvetic dene v vročo vodo, katero se porabi potem za kopanje. Dasiravno te kopelji precej na fin de siecle spominjajo, vendar so bile že pri bogatih rimskih ženah v navadi.

(Visoka starost blaznih oseb.) Zdravniki opazujejo, da umobolni ljudje navadno dočakajo visoko starost. Tako je nedavno v neki angleški blaznici umrl 84 star umobolen mož, ki je 55 let preživel v raznih blaznicah. Star 29 let je bil obsojen zaradi poskušnega umora, a zdravniki so dognali, da je blazen, in poslali so ga v slovečo blaznico v Bedlamu, kjer je bil 21 let; pozneje je preživel še 34 let v broadmorskem sirotišču. Ves čas je bil miren ter uganjal razne burke. Dr. Blandford je nedavno naštel še več drugih slučajev. Tako je v neki ženski blaznici

24 blaznih, od katerih jih je več nad 70 let starih in so v blaznici že nad 40 do 52 let. Tako je tudi v Ljubljani 19. febr. v blaznici pri sv. Jožefu umrl 79letni pekovski pomočnik Janez Bernot, ki je bil že 16. oktobra 1855 leta iz bolnišnice premeščen v blaznico, kjer je torej preživel 15.984 dni, toraj nad 44 let. Dežela je za-nj plačala oskrbovalnine 9806 gold. Bil pa je vedno vesel in šaljiv.

(Pozabljen ropar.) Na javnem trgu v Napolju napadejo trije predrzneži nekega gospoda ter zahtevajo od njega denar in uro. Bilo je v pozni noči, v bližini nobenega človeka, gospod roparjem izroči denar in uro z verižico, kar roparski načelnik skrije v žep svoje umazane suknje. — Ko pa mu hočejo vzeti še površno suknjo, ustavi se, češ, da se utegne prehladiti. Ropar pa se ga usmili, sleče svojo suknjo in jo izroči gospodu, njegovo pa obleče ter grede vsak svojo pot. Ko pa gospod seže v žep, najde svoj denar in uro z verižico.

Društva.

(Mestna hranilnica v Novem Mestu.) V mesecu februarju 1899 je 167 strank vložilo 42.764 K. 8 v., 128 strank vzdignilo 46.691 K. 32 v., toraj manj vložilo 3927 K. 24 v. 10 posojil se je izplačalo v znesku 5040 K., stanje vlog je 1.188.154 K. 83 v., denarni promet 138.756 K. 49 v.

(Mestna hranilnica v Radovljici.) V mesecu februarju 1899 je 113 strank uložilo 22.022 gold. 90 kr., 89 strank vzdignilo 13.916 gld. 24 kr., 20 strankam se je izplačalo posojil 18.916 gld. 51 kr.; stanje ulog 608.492 gld. 39 kr., denarni promet 92.789 gld. 12 kr.

Telefonska in brzojavna poročila.

Papeževa bolezen.

Rim, 3. marca. Profesor Mazzoni poroča o zgodovini papeževe bolezi sledeče: Svetega očeta smo operirali na fistuli, ki se je naredila že pred 25 leti globoko doli na levem stegnu. Vsled nekega zunanjega vpliva vneli so se sedaj robovi te fistule, kar je povzročilo mrzlico in pa hude bolečine. Po kratkem posvetovanju so zdravniki spoznali, da je operacija neizogibno potrebna, ako se hoče pravočasno preprečiti pričeto gnojenje. O tem sklepu so obvestili kardinala Rampollo in sklenili izvršiti operacijo ob 9. uri. Ker pa se je papež tedaj počutil bolje, je želel, da se z operacijo še počaka. Toda vsled spreminjajoče se telesne toplote je bilo potrebno nujno delo in po pojasnilih kardinala Rampolle se je ob 11. uri operacija izvršila. Papež je bolečine prav mirno prenašal. Fistula je bila pomerančne velikosti. Vse se je srečno izvršilo in po človeški sodbi je papež srečno prestal posledice operacije.

Rim, 3. marca. Takoj po operaciji je rekel papež zdravnikom, ko so mu naznanili, da so gotovi: »Hitreje je šlo, nego sem pričakoval. No, veselim se, da ste srečno prestali. Treba biti res precej trdega srca in hladnokrvn, kdor hoče devetdesetletnemu starčku bližati se s takim orodjem; jaz bi ne bil v Vaši koži«. Monsign. Angeliju, kateremu je še prejšnji dan narekoval nek distihon in ki je bled in nemiren stal poleg postelje, je dejal papež: »Macte animo! Še bom živel! Tako naglo Pecci ne umrje! Tudi to bo prešlo! Glejte, to fustulo sem nosil skoro 30 let mirno seboj in nikdar jej nisem bil na potu. V zahvalo zato mi je učila to malenkost. Omnia sunt hominum tenui pendentia filo. Pogum, pogum! Tako naglo še ne umrjem. Še več pesmic mi bode zapisali«.

Rim, 3. marca. V Vatikanu so včeraj nebrojnim vprašalcem po stanju papeževe bolezi odgovarjali, da se papež počuti mnogo bolje in da so že včeraj zvečer izginili sledovi mrzlice. Poslaniki so se tudi včeraj informovali o stanju bolezi.

Rim, 3. marca. Po operaciji so priporočali zdravniki popolen mir, toda papež je hotel videti odrezano fistulo. Pokazali so mu jo, toda kmalu potem je nekoliko obledel. Temperatura je padla do 37. Služabnik Pio Centra mu je naglo podal nekaj zdravil in

konjaka. Po preteku pol ure je pa zopet odleglo in ko mu je mons. Merry del Val naznanil, da je došlo 18.000 sočutnih brzojavk, je odgovoril: »Moja prisrčna zahvala in naj bi le molili vsi dobri — nekoliko zame in mnogo, prav mnogo pa za sv. cerkev.«

Rim, 3. marca. »Agenzia Stefani« poroča: Stanje papeževu je trajno povoljno. Ker se rana praviloma celi, so obnovili ob- obvezo že sinoči, mesto da bi jo danes dopoludne. — Papež je prav dobre volje. Dr. Mazzoniju je rekel: »Hočem, da me ozdravite v dveh dneh, ne da bi čutil kaj bolečin.« Zdravnik je odgovoril: »Vaša Svetost! To so čudeži, katerih jaz ne morem izvršiti.« — Napram nekemu poročevalcu se je izrazil zdravnik, da z vso gotovostjo upa na popolno ozdravljenje papeževu, ter dostavil: »Ako papež sedaj popolno ozdravi, živel bo še dolgo vrsto let.«

Rim, 3. marca. Sinoči ob 6. uri izdani oficijelni buletin se glasi: Njegova Svetost je preživel dan popolno mirno in brez bolečin na nogi. Večkrat je s slastjo povžil nekaj hrane. Temperatura 37,7; utrip žile 78.

Rim, 3. marca. Jutranji buletin o stanju papeževu bolezi slove: Papež je imel mirno noč. Notranji organi funkcionirajo normalno, splošni položaj ugoden, rana se celi prav dobro. Temperatura 37, udarec žile 70.

Rim, 3. marca. Nasproti izdajatelju »Popolo Romano« se je izrazil dr. Mazzoni, da je papež izven vsake nevarnosti ter da je še jedenkrat njegova čudovita življenska sila zmaga. Nocojšno noč je papež prebil mirno. Temperatura 37,3. Zdravnika mislita, da jutri ne bo treba več izdajati uradnih poročil o papeževi bolezi. — Obvezilo so odvzeli od rane, ki se popolno normalno celi.

Dunaj, 3. marca. Nacionalcii so sklenili pretrgati vsako zvezo z dr. Grabmajerjem.

Dunaj, 3. marca. V nižje-avstrijskem deželnem zboru je predlagal posl. Schneider, da se poročevalec »N. Fr. Presse« izključi iz zbornice. Predsednik je rekel, da treba tri četrtine navzočih poslancev. Liberalci in veleposestniki so šli iz zbornice in ostalo je le 47 poslancev, za sklepanje bi jih bilo treba 58.

Brno, 3. marca. V deželnem zboru je poslanec Chlumecky na vprašanje čeških poslancev pojasnil, da se nemški zastopniki marljivo pečajo s pravnimi pogoji, vendar pa je treba rešiti še toliko vprašanj, da letos še ne bo mogoče staviti dotičnih predlogov.

Brno, 3. marca. V moravskem deželnem zboru je poslanec Chlumecky izjavil, da bo na Moravskem težko kaj vspeha glede sprave mej Nemci in Čehi, dokler bodo sploh po Avstriji vladale take napete narodne razmere.

Zader, 3. marca. Minulo noč nekaj minut pred 12. uro se je pojavil v Sinju 3 sekunde trajajoč potresni sunek, ki ni povzročil nikake škode.

Budimpešta, 3. marca. Baron Banffy je mesto umrlega Szaparyja imenovan višjim dvornikom ter je postal kot tak član gosposke zbornice. Vsled tega je odložil poslanski mandat.

Budimpešta, 3. marca. Podpredsednik poslanske zbornice sta izvoljena posl. Tallian in Daniel. Zbornica je soglasno izrazila zahvalo starostnemu predsedniku Madarazu ter z zadovoljstvom vzela na znanje zagotovilo predsednika Perczela, da bo vedno nepristransko in stvarno vodil razprave.

Budimpešta, 3. marca. Nacionalna stranka se je razšla in njeni člani vstopijo v liberalni tabor. — Klub hrvatskih poslancev se je pod vodstvom bivšega ministra Josipoviča poklonil Szellu, ki je dejal, da Ogri ravno tako potrebujejo Hrvatov, kakor Hrvatje Ogrov, zato je za obe strani koristno složno mejsebojno delo.

Bruselj, 3. marca. Kraljica Marija je hudo obolela za prehlajenjem.

Pariz, 3. marca. Posl. Cuneo je interpeleoval vlado radi zadnjih hišnih preiskav in zahteval, da se o tem takoj prične razprava. Na željo ministerskega predsednika je sklenila zbornica odložiti zadevo za mesec dni.

Madrid, 3. marca. Generala Torrala so prijeli včeraj radi kapitulacije Santiago de Cuba.

UMRNI ŠT. 240 :

1. marca. Marija Žabkar, zasebnica, 65 let, Rimska cesta 9, na duha. — Marija Tičar, delavka, 35 let, Florijanske nlice 21, plućnica.

2. marca. Jožef Prek, delavec, 47 let, Črna vas 4, legar.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m., srednji zračni tlak 736,0 mm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celsiusu	Vetrovi	Nebe	Padačina v 24. urah v mm.
2	9. zvečer	738,3	8,5	sr. zah.	jasno	
3	7. zjutraj	738,1	0,2	sr. svzh.	jasno	0,0
	2. popol.	738,9	17,3	sr. jug.	"	

Srednja včerajšnja temperatura 5,9°, normale: 1,5°.

240 1-1

Potrtega srca naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem, da je moja preljubljena žena

Elizabeta Zorec

danes ob 1/2. uri zjutraj po dolgi, mučni bolezni, večkrat prevedena s svetimi zakramenti, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb boče v nedeljo, 5. t. m., ob 1/2. na 9. uro zjutraj v Št. Vidu pri Zatičini.

Sv. maše za dušnice brale se bodo v farni cerkvi v Št. Vidu pri Zatičini in v Ljubljani pri oo. frančiškanih od nedelje nadalje sedem dni zapored ob 6. uri zjutraj.

Drago rajnko priporočam v pobožno molitev in blag spomin

V Ljubljani, dne 3. marca 1899.

Franco Zorec,
mocar.

Venci se na željo pokojnice hvaležno odklanjajo.

Emajlna glasura, prava, uporabljiva za predmete, kateri se mnogo rabijo, n. pr. umivalniki, železje, les, kositar, kameniti predmeti, vodovodne školjke, kojim dá porcelanu slično prevlak. V škatljicah po 1/2 in 1 Ko. se dobiva pri trdkri **BRATA EBERL** v Ljubljani, Frančiškanske ulice. — Vnjanja naročila po povzetju. 228 3 12-1

Išče se

izurjen stenograf

za slovensko in nemško stenografijo z lepo pisavo pod ugodnimi pogoji.

Kje, pové uredništvo »Slovenca«. 237 3-1

Višnji Gori je na lepem prostoru précej v najem oddati

prodajalnica

z dvema sobama in skladiščem zraven. Na razpolago je tudi klet, kuhinja in več sob.

Natančneje se izvé pri **Fr. Rebolj-u** na **Krki**. 221 3-3

Grčar & Mejač

v Ljubljani,

Brešernove ulice št. 9,

izpopolnila sta svojo zalogo z
najmičnejšimi prekrasnimi

novostimi

namenjenimi za pomladno in poletno dobo.

Zaloga pravih pariških in berlinskih modelov.

224 6-2

Teodor Slabanja,

srebrar v Gorici, ulica Morelli 12,

priporoča prečastiti duhovščini in cerkvenim predstojnikom svojo **delavnico za izdelovanje**

cerkvene posode in orodja.

Staro blago popravi, pozlati in posrebrni v ognju po najnižji ceni.

Da si morejo tudi bolj revne cerkve naročiti cerkvenega kovinskega blaga, olajšuje jim to s tem, da jim je pripravljen napravljati blago, katero se izplačuje na obroke. Prečast. p. n. naročevalec si obroke sam lahko določi. 386 52-40

Pošilja vsako blago poštnine prosto.

Žrebanje nepreklicno
18. marca 1899.

1. Glavni dobiček **100.000** kron vred.
  2. Glavni dobiček **25.000** „ „
  3. Glavni dobiček **10.000** „ „
- v gotovini z 20% odbitka.

Dunajske srečke à 50 kr.

priporoča 99 13-7

J. C. Mayer, menjalnica v Ljubljani.

Semena

vseh vrst, zanesljivo kaljiva,

priporoča trdka 207 8-4

IVAN PERDAN v Ljubljani.

Kupuje in prodaja vse zdolej zaznamovane efekte in druge vrednostne listine po dnevnem kurzu.

BANKA Makso Veršec
v LJUBLJANI.

Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5, 10 goldinarjev. Giro-konto (hranilne vloge v tek. računu), obresti od dne do dne po 4 1/2%. Poštno-hranilnišne položnice na razpolago.

Dunajska borza.

Dne 3. marca.	
Skupni državni dolg v notah	101 gld. 30 kr.
Skupni državni dolg v srebru	101 „ 0 „
Avstrijska zlata renta 4%	120 „ 15 „
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	101 „ 50 „
Ogerska zlata renta 4%	119 „ 85 „
Ogerska krona renta 4%, 200 „	97 „ 85 „
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	925 „ — „
Kreditne delnice, 160 gld.	369 „ 25 „
London vista	120 „ 45 „
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 „ 97 1/2 „
20 mark	11 „ 78 „
30 frankov (napoleonador)	9 „ 55 1/2 „
Italijanski bankovci	44 „ 20 „
C. kr. cekini	5 „ 67 1/2 „

Dne 2. marca.	
4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	172 gld. 60 kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	158 „ — „
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	194 „ 50 „
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 „ 15 „
Tisine srečke 4%, 100 gld.	141 „ 25 „
Dunavske vravnjavne srečke 5%	130 „ 70 „
Dunavsko vravnjavno posojilo l. 1878	108 „ — „
Posojilo goriškega mesta	112 „ — „
4% kranjsko deželno posojilo	98 „ 25 „
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	98 „ 10 „
Priporitetne obveznice državne železnice	220 „ 50 „
„ južne železnice 3%	179 „ 75 „
„ južne železnice 5%	124 „ 60 „
„ dolenskih železnic 4%	99 „ 50 „

Kreditne srečke, 100 gld.	199 gld. 25 kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	170 „ — „
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	20 „ 25 „
Rudolfove srečke, 10 gld.	28 „ — „
Salmove srečke, 40 gld.	85 „ 75 „
St. Genois srečke, 40 gld.	83 „ — „
Waldsteinove srečke, 20 gld.	60 „ — „
Ljubljanske srečke	24 „ — „
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	158 „ 25 „
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3460 „ — „
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	476 „ — „
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	66 „ 50 „
Splošna avstrijska stavbinska družba	114 „ — „
Montanska družba avstr. plan.	242 „ — „
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	186 „ 50 „
Papirnih rubljev 100	127 „ 37 „

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“
l., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti.

naloženja glavnice.